

De Riepe

Het straatmagazine van Noord-Nederland

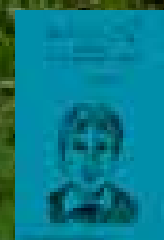
Thema
Leren

Dakloos uit vrije wil

Joerie heeft er kortgeleden voor gekozen om verder als dakloze door het leven te gaan.

VERDER IN DIT NUMMER

- Een leven lang leren
- Een jongen van de praktijk

KEURMERK
straat
krant

PRIJS €2,10
waarvan €0,90
voor de verkoper

alleen kopen van
verkoper met badge

Fotografie **Ilse Dekens**

Gedachten zijn vrij

Laatst zei iemand tegen mij: ‘Gedachten zijn vrij.’ Daar dacht ik even over na. Zijn ze dat werkelijk? Kritisch probeerde ik na te sporen hoe ik aan bepaalde gedachten kom. Hoe vorm ik ze, hoe word ik beïnvloed? Mensen denken dat ze heel origineel zijn, maar veel gedachten krijgen wij aangereikt. De denkbeelden en de kennis die ikzelf heb vergaard evenzo. Leraren, familie, vrienden, wijsgeren en schrijvers, ik heb me laten maken door de wereld om mij heen. Dat is een afhankelijkheid waar je niet aan ontkomt. Veel van wat wij leren wordt door anderen aan ons doorgegeven, zij slijpen onze ziel, kaderen en kleuren onze blik en stellen de manier samen hoe wij de werkelijkheid zien en duiden. De Franse filosoof Michel de Montaigne schreef eens treffend: ‘Zoals bijen de bloemen plunderen en er honing van maken, zo moet de leerling ook de aan anderen ontleende fragmenten omvormen en omsmelten en er iets heel eigens van maken, namelijk zijn eigen oordeel.’

Laat u zich inspireren door de verhalen en artikelen die opgetekend zijn in deze Riepe, bijvoorbeeld de nieuwe rubriek: De Andere Kant. Ik wens u veel leesplezier!

Robby Bakker

DE RIEPE

Het straatmagazine van Noord-Nederland

De Riepe, Gronings voor stoep, is het straatmagazine van Noord-Nederland. De Riepe verschijnt eens per maand. Het blad is een initiatief van stichting WerkPro. Mensen die om uiteenlopende redenen dak- en thuisloos zijn, verkopen het magazine. Onder deze verkopers vallen ook mensen uit andere landen, mensen die in Nederland en in hun land van herkomst weinig tot geen perspectief hebben. Alle verkopers dragen als legitimatiebewijs een registratiepasje. U betaalt voor het magazine €2,10. Daarvan is 90 cent voor de verkoper, de rest gaat terug naar het project. De Riepe is geen commercieel magazine; naast inkomsten uit verkoop worden middelen verworven uit sponsoring, subsidiëring, fondsen en advertenties. Eventuele meeropbrengsten zullen worden aangewend in het circuit van dak- en thuislozen.

Donateur worden?

Bel of mail naar het distributieadres voor meer informatie.

- Heeft u klachten over een verkoper? Noteer het pasnummer en bel naar het distributieadres.
- Niets uit deze uitgave mag worden gebruikt zonder toestemming vooraf van de redactie.

COLOFON

PROJECTBEGELEIDING WERKPRO
Antonie Grootenhuis

PROJECTBEGELEIDING STUDIO SPINLINK
Dominique Krauts

HOOFDREDACTIE
Dominique Krauts

EINDREDACTIE
Sofie Risamena

REDACTIE

Wietske Aupers
Rudy Vane
Robby Bakker
Maarten Vermeulen
Jim Smit

Arnold de Meijer
Anna de Ruiter
Frits Croes
Annelies Romers

VORMGEVING
Dinah Jellema

FOTOGRAFIE

Frits Blom
Jaap ten Hoove
Remco Meijer
Bachir Benchagra
Suzanne Posthumus

Marinus Hillenga
Wim Mijlof
Ilse Dekens
Annet Ritsema

VASTE COLUMNISTEN

Gerard Lohuis
Wilma Bouma
Eddy Sikma
Lydia Tuijnman
Marieke Werkman
Niek Heidanus

Jaap Krol
Natalja Oosterbaan
Chantal Kuipers
Gerlinde Spaan
Dick Bijmolt

FOTOGRAFIE COVER
Ilse Dekens

STRIP
Ido Dijkhuis

PUZZEL
Luuk Kobes

ILLUSTRATIES

Paul Kimkes
Robby Bakker

DRUK

Van Liere Media, Emmen
Pim de Boer

MET DANK AAN

Leger des Heils voor het ter beschikking stellen van de distributiefaciliteiten, subsidënten, donateurs en anderen die een bijdrage leveren aan de financiering van dit magazine. En niet te vergeten: de vele vrijwilligers en stagiaires zonder wie dit project niet draaiende kan worden gehouden.

SPECIALE DANK

Gaat uit naar alle verkopers, schrijvers en dichters uit de groep van dak- en thuislozen.

BEGELEIDING VERKOPERS

Eddy Posthumus

Jeffrey Visser

De Riepe is een uitgave van WerkPro.

REDACTIEADRES DE RIEPE

Protonstraat 6
9743 AL Groningen
06-1147 8111
redactiederiepe@werkpro.nl

DISTRIBUTIEADRES DE RIEPE

WerkPro Groningen
Eemskanaal NZ 32a
9713 AB Groningen
Tel: 050-5791818 (09:00 - 13:00 uur)
e-mail: riepe@werkpro.nl
website: www.deriepe.nl
bankrek. NL38INGB0685757617
t.n.v. straatmagazine De Riepe

WerkPro Leeuwarden
Tel: 088 066 31 80
e-mail: riepe@werkpro.nl

ISSN

2405-769X

WerkPro

Spin
Link

INHOUDSOPGAVE

EEN JONGEN VAN DE PRAKTIJK

4

De Praktijkschool is een vorm van voortgezet onderwijs. Maar Sinan Rezai (18), leerling aan praktijkschool PRO Emmen zegt het mooier: ‘De Praktijkschool is voor jou als je meer met je handen bezig bent, dan dat je met de neus in de boeken zit.’

10

EEN LEVEN LANG LEREN IN DE FORUMBIBLIOTHEEK

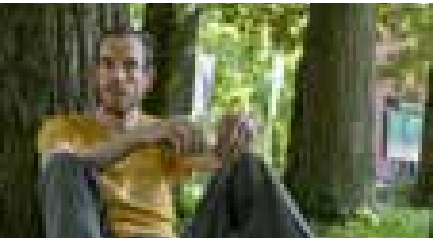
De laatste jaren zijn alle bibliotheken in Nederland aan het veranderen van klassieke bibliotheek met alleen maar boeken, naar een maatschappelijk-educatieve bibliotheek.

DAKLOOS UIT VRIJE WIL

16

Voor veel mensen is huisje, boompje, beestje nog steeds het ultieme ideaal. Zoniet voor Yourie Verwij (39). Hij heeft er kortgeleden voor gekozen om verder als dakloze door het leven te gaan.

20

ONDERWIJS GERICHT OP TAALONTWIKKELING

Sinds augustus 2021 kent Groningen een nieuw soort onderwijs. Onder de bestuurlijke paraplu van Primenius en Tamariki, die basisonderwijs en kinderopvang samen brengen in de wijk, is De PIT ontstaan. aldus Freek Velthausz (63).

Marieke Werkman

Gekkenwerk

Mea Sententia

Koken met een missie

Werk in uitvoering

Kunst op straat

Het bijzondere geluk

Recht en krom

Jaap Krol

6

7

8

9

13

14

15

18

19

Mantelkat

Bie pad en weg

Kruiswoordcrypto

Horoscoop

Straatklinkers

Opvanginstellingen

De andere kant

22

23

23

24

25

27

28

Een jongen van de praktijk

Door **Wietske Aupers** Fotografie **Frits Blom**

De Praktijkschool is een vorm van voortgezet onderwijs. Maar Sinan Rezai (18), leerling aan praktijkschool PRO Emmen zegt het mooier: ‘De Praktijkschool is voor jou als je meer met je handen bezig bent, dan dat je met de neus in de boeken zit.’ Sommige leerlingen hebben het eerst geprobeerd op het vmbo, Sinan kreeg op de basisschool meteen het advies om naar de Praktijkschool te gaan. ‘Ik had geen keus’, zegt hij nuchter.

Het ging goed met hem op school. Zo goed dat hij nu de Entree-opleiding volgt. Een vervolgopleiding die door zijn eigen school wordt aangeboden, waarna hij na het behalen van dat diploma door kan stromen naar een MBO-2 opleiding. Hij doet de richting Installatie, op de Praktijkschool heette dat Metaal. De praktijkschool heeft vier hoofdrichtingen: Groen, Economie, Techniek en Zorg en Welzijn. In het eerste jaar krijgt een leerling les in alle richtingen. Dat zijn vooral praktische lessen. Het vak Metaal hoort bij Techniek, maar komt pas in klas twee aan bod. ‘Werd het maar eerder gegeven’, zegt Sinan. Zo mooi vindt hij het.

Jongen van de praktijk

De leerlingen op de Praktijkschool krijgen daarnaast theoretische vakken als Nederlands en rekenen. Dat waren niet de favoriete onderdelen van Sinan. ‘Ik ben een jongen van de praktijk, maar het hoort erbij en ik heb het goed afgerond.’ De school vindt het ook belangrijk dat de leerlingen zich kunnen redden in de maatschappij en daarvoor is er onder andere het vak Burgerschap. Ook hiervoor is Sinan niet enthousiast. ‘In mijn ogen heb je er niet veel aan, je leert het meeste wel in de praktijk.’ Maar hij zet zich er voor in en daardoor had hij een 10 voor het hoofdstuk politiek. Zijn favoriete vak is gym. ‘Ik ben een sportman in hart en nieren.’ De school geeft ook les in verstandig omgaan met je vrije tijd. Leerlingen die zoals Sinan graag sporten, kunnen naar de sportschool of meedoen aan kickboksen, thaiboksen of bowlen. Sinan koos voor kickboksen en de sportschool. Verder is hij thuis bezig met techniek. En hij heeft een bijbaantje in een discotheek. Zelf gaat hij weleens uit, maar liever gaat hij thuis met kameraden wat drinken. Hierbij gedragen zij zich gedisciplineerd. ‘We gaan nooit helemaal los.’

Meer vliegren

Binnen de richting Metaal heeft hij zich vooral gespecialiseerd in lassen. Hij loopt op dit moment stage bij TSH Vakopleidingen, een leerbedrijf waar leerlingen aan de slag gaan in een situatie die zoveel mogelijk lijkt op een gewoon bedrijf. Direct stage lopen bij een gewoon bedrijf, was voor hem iets te hoog gegrepen. “Deze jongen kan heel veel, maar hij moet eerst wat meer vliegren maken” is wat de school zegt. Hij heeft het er erg naar zijn zin: ‘ik ga fluitend naar binnen en ik ga er fluitend weer uit.’ Twee dagen per week gaat hij nog naar school.

Ik ga fluitend naar mijn stage en fluitend weer weg

Een goede werkkraacht

Hij kijkt terug op zes jaar PRO Emmen. ‘Het was leuk, het is nog steeds leuk, maar het wordt tijd voor mij om verder te gaan.’ Hij kijkt ernaar uit om volgend jaar de MBO-opleiding constructiewerker te gaan volgen bij het Drenthe College. Maar hij staat vooral ook te popelen om aan het werk te gaan. Hij heeft er vertrouwen in dat hem dat gaat lukken. ‘Werkgevers leggen vaak een brief opzij, als ze zien dat de sollicitant van PRO Emmen komt, terwijl iemand uit de praktijk vaak veel meer kan, maar lassers daar zit iedereen om te springen!’ Op de vraag of Sinan weleens te maken heeft gehad met discriminatie op zijn naam, recht hij zijn rug en reageert: ‘Ik ken verhalen van anderen dat het gebeurt. Je moet ermee leven.’ Over zowel discriminatie op opleiding, als op afkomst zegt hij: ‘Je kunt het zien als belediging, maar je kunt ook zeggen dat het bedrijf een goede werkkraacht misloopt.’

Droomdroom Defensie

Ondanks zijn enthousiasme is het niet zijn grote droom om lasser te worden. Hij zou het liefst in de beveiliging werken. ‘Mijn vader is BOA bij de gemeente. Dat vind ik gewoon supervet. Dat wil ik ook. Maar ik moet er iets langer over doen. Mijn vader is theoretisch gewoon heel goed. Mijn droomdroom is Defensie of DSI, dat zijn de jongens van de anti-terreur. De fysieke eisen kan ik wel aan, maar er zijn ook eisen voor wiskunde en Nederlands. Maar lukt dat niet, dan gaan we lekker lassen.’ Hij is trots op zijn vader en zijn ouders zijn ook trots op hem. ‘Wat ik ook doe, ze zijn trots. Ondanks dat, voel ik me soms klote omdat ik “maar” Praktijkonderwijs volg. Mijn jongere broertje kon veel sneller rekenen en lezen dan ik. Dan denk ik “ik ben de oudste, ik zou beter moeten zijn”. Maar ik heb discipline, dat past ook wel bij de oudste zijn. En laatst was het bureau van mijn broertje stuk, dat kon ik voor hem maken.’ Op school vond hij het prettig dat hij altijd extra begeleiding kon krijgen en de meeste docenten waren aardig. Ook over zijn medeleerlingen is hij positief. Alleen ‘de jonkies’ vindt hij erg brutaal: ‘Mijn klasgenoten en ik hadden vroeger niet zulke waffels naar de docenten toe. Je mentor regelt alles voor je, dan doe je dat niet!’ ♦

MARIEKE WERKMAN

Illustratie **Robby Bakker**

Een vriendin werd voor het eerst moeder. Jarenlang trokken we met elkaar op. Gedurende onze studententijd woonden we vlakbij elkaar en aten regelmatig samen. We gingen op stap en hielpen elkaar waar nodig. Zo waren we twintigers die van onze vrijheid genoten en werden we als vanzelf dertigers.

De kraamverzorgster die bij de vriendin thuiskwam had corona opgelopen en besmette de kersverse moeder. Het prille gezin ging in quarantaine en mocht geen kraambezoek ontvangen. De vriendin vroeg of ik een aantal boodschappen voor ze kon ophalen. Dit wilde ik wel doen. Ik verheugde me erop om het pasgeboren kindje te zien.

Nadat ik op mijn fiets de boodschappen had gehaald reed ik verwachtingsvol naar de vriendin. Bij het huis aangekomen zette ik de gele tas met etenswaar voor de deur en klopte op het raam. De vriendin kwam met de baby in haar armen aangelopen. Zo stonden we dicht tegen het glas gedrukt naar elkaar te staren. Ze hield een wonderschone baby in de lucht. Het raakte me om haar als moeder te zien. De vriendin had een prachtige gloed over zich die ik nooit eerder bij haar had opgemerkt. Ze gaf nog net geen licht. Haar man stond er trots naast.

Even later fietste ik naar huis en voelde de warmte door mijn lijf stromen. Een onvergetelijk moment om de pasgeborene tijdens een zogenaamd raambezoek te zien. Thuisgekomen besepte ik dat onze vriendschap anders zou worden. Uit ervaring wist ik dat ouders met een zuigeling (en kleine kinderen) minder tijd hadden voor een druk sociaal leven. De avonden waarop we wijn dronken tot in de late uurtjes zullen nu even in de koelkast geparkeerd worden. Dit nieuwe begin was tegelijkertijd een afscheid van een levensfase die achter ons lag. Het was een diep besef dat we als mens continue veranderen en dat liefde de belangrijkste motor is waarop we draaien.

Een nieuw begin

GEKEN WERK

(Over)leven kun je leren

Door **Gerard Lohuis** Illustratie **Paul Kimkes**

‘Straatschoffie, sjaggeraar en een overlever. Hij wil voor de duvel niet buigen en iets aannemen van een ander is er niet bij. Ik heb hem al moeten korten op zijn bijstand omdat hij afspraken om te solliciteren niet nakomt. Hopeloos geval. Toch heb ik een zwak voor hem en ik heb je gebeld of jij niet eens met hem wilt praten. Wie weet?’ Paul is een bevlogen sociale dienstambtenaar en zijn dwingende ogen zeggen me genoeg. Hij heeft het vaker bij het goede eind en zijn intuïtie laat hem zelden in de steek. En ik laat Paul niet in de steek. Hij heeft me al zo vaak geholpen wanneer ik hem nodig had.

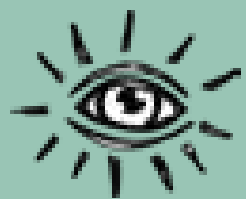
Een week later tref ik Mo in zijn “werkgebied” waar hij bezig is om zijn handel aan de man te brengen. Voordat ik me kan voorstellen, heeft hij al in de gaten dat ik uit hulpverlenersland afkomstig ben en dus bij voorbaat niet te vertrouwen. Wanneer hij is uitgeraasd, beter gezegd mij de huid heeft vol gescholden, vraag ik hem of dat oplucht, om er meteen aan toe te voegen dat hij een “klootzak is” als hij niets beters in huis heeft. Het is duidelijk dat hij zo’n reactie niet heeft verwacht en probeert nu een andere overlevingsstrategie om me op afstand te houden. Ik stoor hem in zijn werk en ik moet “oprotten”. Als antwoord bied ik hem een kop koffie en een normaal gesprek aan, als hij daartoe tenminste in staat is. Gelukkig laat hij zich uitdagen en lukt het me om tien minuten een fatsoenlijk gesprek te voeren voordat hij weer in zijn gescheld losbarst. De weken erna bezoek ik hem regelmatig en is te merken dat Paul het goed gezien heeft. Mo is de beroerdste niet. Een maand later weet ik dat hij na de lagere school geld

moest verdienen omdat zijn vader uit de verkeerde fles dronk en zijn moeder door somberheid niet voor de zes kinderen kon zorgen en alleen maar mopperend door het huis liep. Mo was gedwongen te overleven en had geleerd om mensen niet te vertrouwen want thuis kon hij nooit iets goeds doen en had zijn vader voortdurend de neiging om hem van de trap af te willen gooien. Mo wist als geen ander om te overleven en wilde mij wel een lesje in overleven leren. ‘Ik neem de uitdaging aan Mo, als ik jou iets mag leren zonder dat je met iedereen in strijd raakt’. Mo komt nu wekelijks langs en mag mij vertellen hoe hij mensen “leest” zodat hij weet wanneer een situatie op straat gevaarlijk wordt. In ruil vertel ik hem dat hij volgens mij slimmer is dan ooit tegen hem is gezegd en dat er ook leven mogelijk is met meer rust en waarbij hij niet steeds op zijn hoede hoeft te zijn. Na drie maanden staat hij ingeschreven bij een werkproject en mag ik hem leren hoe hij zonder ruzie te maken ook iets geregeld kan krijgen. Nu door zijn verstand en niet zijn emotie de baas te laten zijn.

Mea sententia

Door Rudy Vane

AL DOENDE LEERT MEN

Bij leren denk je al snel aan school, maar eigenlijk ben je altijd en overal aan het leren. Als baby moet je leren vertrouwen op je ouders, leren kruipen, lopen, praten. Je leert door te kijken naar anderen, hoewel dat niet altijd het goede voorbeeld hoeft te zijn. Je leert door je fouten, door schade en schande word je wijs. Op school leer je lezen en schrijven en doe je veel kennis op. Je leert samenwerken, plannen, ruzies oplossen, zelfstandig worden. Je leert teleurstellingen verwerken en successen te vieren. En je hele leven door blijf je bijleren.

Als je niet zo goed kunt leren zijn er tegenwoordig allerlei instanties die je kunnen helpen. Als je heel goed kunt leren heb je geen hulp nodig, dan kun je jezelf prima redden, toch? Nou nee, dat is lang niet altijd het geval. Gelukkig wordt dat nu ook ingezien en kunnen hoogbegaafde kinderen ook begeleiding krijgen, maar dat was vroeger anders. Ik was zo'n kind dat goed kon leren. Rekenen en Nederlands waren mijn favoriete vakken op de lagere school. Dus leren om kennis op te doen was geen probleem. Maar sociale vaardigheden, dat was een stuk moeilijker. Ik wist toen ook nog niet dat ik autistisch was, dat wist ik pas op m'n veertigste. En omdat ik intelligent was kon ik het ook aardig verbloemen. Ik leerde sociaal gedrag door te kijken wat anderen deden. Maar toch reageerde ik anders dan anderen en dan val je op. Dan word je het pispaaletje. En ik had niet geleerd me te wapenen tegen pesters. Dat kwam pas veel later. Over hoogbegaafdheid was toen ook nog niet veel bekend. Dan weet je toch alles en fiets je door alle lesstof heen, sla je klassen over en zo. Nou nee, dat gebeurt soms wel, maar veel hoogbegaafden lopen tegen problemen aan, de manier van leren op school is vaak niet de juiste manier voor hen. En je hebt hoogbegaafden die uitblinken in talen en anderen in cijfervakken als wiskunde, economie, natuurkunde. Ik ben een echte bèta, een cijferman. Vreemde talen, daar was ik juist heel slecht in op de middelbare school. Woordjes stampen, niks voor mij. De talen heb ik later wel geleerd, in de praktijk. Ik ben iemand die leert door te doen. Toch ging ik redelijk makkelijk door het VWO. Ik had zelf niet in de gaten dat ik sneller leerde dan anderen, maar als ik op school medeleerlingen hoorde zeggen dat ze tot tien uur hadden zitten blokken op hun huiswerk, durfde ik niet te zeggen dat ik om zes uur al klaar was. Maar dat makkelijk leren heeft ook zijn keerzijde. Toen ik naar de universiteit ging kwam ik er achter dat ik niet gewend was om echt te studeren. Ik liep al snel vast, waarschijnlijk speelde mijn autisme hier ook een rol, en moest afhaken. Toen ik later een HBO-opleiding ging doen had ik daar wel plezier in, een beroepsopleiding met veel stage lopen. Dus veel doen. En zoals ik al schreef, ik leer door te doen. Nog steeds.

KOKEN MET EEN MISSIE

Vegetariër kun je lachend leren

Door Lydia Tuijnman

Vrolijk makende recepten schrijven is een kunst die men pas na veel noeste oefening meester wordt. Dacht ik. Maar Johran Koning kan dat schijnbaar moeiteloos. Hij is een vriend van een facebookvriendin, ik heb hem nooit anders dan online ontmoet. Johran predikt het vegetarisme en doet dat met zoveel meeslepende charme dat je het vleesvak in de supermarkt gaat mijden zonder dat je het gevoel hebt dat je iets misloopt. Lees maar: "Twee heel smaakspecifieke jongens die onder mijn supervisie een smakelijk huwelijk aangaan: venkel, neemt gij deze zoete aardappel tot uw...et cetera. We maken eerst een glijmiddel voor deze amourette: plantaardige crème fraîche + honing + peper + zout + 3 á 4 snuffen verse nootmuskaat + optioneel het liefdessap van een kwart citroen. Bak een ui, snij de zoete aardappel in blokjes en bak mee. Snij den venkel ook in blokjes met je neus er vlak boven voor een intense geurbeleving en bak die ook (den venkel, niet je neus). Na zo'n vier liefdesliedjes á 3,5 minuut roer je het glijmiddel erdoor. Even warm laten worden, opdienen en smullen to the max. Ik bakte er een vegabal bij en proefde liefde. Liefde ook voor mijn fraaie peper- & zoutmolinettes en voor de dieren die ik niet at. Hoi!" Johran Koning, hij windt vele zieltjes om zijn nimmer opgeheven vinger. Schaterend kokkerellen we ons een vleesloze toekomst in. Prachtig!

Een leven lang leren

Door Rudy Vane Fotografie Marinus Hillenga

De laatste jaren zijn alle bibliotheken in Nederland aan het veranderen van klassieke bibliotheek met alleen maar boeken, naar een maatschappelijk-educatieve bibliotheek. Dat betekent dat er allerlei activiteiten, cursussen en spreekuren georganiseerd worden voor mensen die niet helemaal zelfredzaam zijn, die niet zelfstandig kunnen meedoen in de samenleving. Dat kan zijn omdat ze laaggeletterd zijn, niet het juiste leesniveau hebben om bijvoorbeeld brieven van de overheid te begrijpen of dat ze wel geletterd zijn, maar niet digitaal vaardig, wat je wel bij ouderen ziet. Het kan ook zijn omdat ze überhaupt een lage leerbaarheid hebben of omdat ze thuis de middelen niet hebben en aangewezen zijn op de bibliotheek om hun zaken te regelen.

Annemiek Kwant, adviseur sociaal domein bij het Forum, vertelt wat ze bij de Forumbibliotheken hiermee doen.

‘Het nieuwste project bij de Forumbibliotheken is het IDO, Informatiepunt Digitale Overheid. We hebben er op dit moment acht in de provincie, de negende en laatste wordt in het najaar in het Forum geopend. Het IDO is voor alle inwoners van Groningen, of ze nu lid zijn van de bibliotheek of niet. Zij kunnen hier gratis terecht met vragen over zaken doen met de (digitale) overheid. Als ze studiefinanciering willen aanvragen en niet weten hoe of huishulp, een gezondheidsverklaring voor het rijbewijs, energietoeslag. Met al die vragen kunnen ze terecht tijdens de spreekuren in onze vestigingen. Dat doen we overigens niet alleen.’

Samenwerking

‘We werken samen met WIJ Groningen. Soms zijn de vragen te specialistisch voor onze medewerkers of moeten er inhoudelijke keuzes worden gemaakt waarin wij niet mogen adviseren. Soms moet er worden ingelogd met een DigiD. In dergelijke gevallen verwijzen wij heel warm door naar WIJ. We hebben goed contact met alle locaties van WIJ die meestal heel dicht bij de bibliotheek zitten.

‘Waar we ook mee samenwerken is SeniorWeb. In al onze vestigingen organiseren we een inloopspreekuur voor vragen over digitale zaken. Als mensen niet weten hoe hun mobiele telefoon werkt of ze willen een app installeren, de computer is vastgelopen, ze willen meer weten over een bepaald programma, daarvoor kunnen ze wekelijks terecht op de spreekuren in onze vestigingen. Ook weer gratis en zonder lid te hoeven zijn van de bibliotheek. Dit wordt uitgevoerd door vrijwilligers van SeniorWeb Haren en SeniorWeb Groningen.’

Cursussen

‘Daarnaast doen we nog het een en ander aan cursussen. Bijvoorbeeld de Klik & Tik cursus, waar je computerbasisvaardigheden kunt leren van vrijwillige medewerkers van het Forum en de cursus Digisterker - wij noemen het: DigiD, wat kan je ermee? - waar je allerlei zaken leert omtrent je DigiD, gegeven door vaste medewerkers van het Forum.

‘Dit alles is gratis mede dankzij een subsidie van de overheid. De overheid is heel erg aan het inzetten op digitale inclusie en (digitaal) burgerschap en initieert, stimuleert en investeert in veel initiatieven die inwoners actief, vaardig en weerbaar maken.’

Taal

‘Op onze vele taalactiviteiten komen vaak mensen met een migratieachtergrond af, die schamen zich niet om de Nederlandse taal te leren. Autochtone mensen schamen zich meer om met een dergelijke hulpvraag te komen, terwijl het aantal laaggeletterden juist bij deze groep relatief hoog is. In de gemeente Groningen is 9% van de beroepsbevolking laaggeletterd. In Nederland hebben ongeveer 2,5 miljoen mensen moeite met lezen, schrijven en rekenen. Waarvan meer dan de helft autochtoon.’

Wat wil jij leren, waarvoor ben jij hier

Taalhuizen

‘Op de eerste plaats hebben we de Taalhuizen, daarvan zijn er acht in de gemeente Groningen, waarvan zeven in een bibliotheek en één in een WIJ-locatie. Wij faciliteren en ondersteunen en de uitvoering ligt bij de ROC's, het Alfa-college en de Noorderpoort. Die hebben een Taalhuiscoördinator in dienst die wekelijks een spreekuur houdt in zo'n Taalhuis en intakegesprekken voert met inwoners die zich aanmelden. Na zo'n gesprek koppelt de coördinator een deelnemer aan een vrijwillige medewerker. Vervolgens wordt dan gefocust op de

Links: Annemiek Kwant Rechts: Nienke Noordenbos

persoonlijke hulpvraag. Er wordt dus geen standaard les afgedraaid, maar de persoon wordt gevraagd: “Wat wil jij leren, waarvoor ben jij hier”. De een wil bijvoorbeeld kunnen voorlezen aan z’n kleinkinderen, de ander wil in staat zijn een ondernemingsplan te schrijven en weer een ander wil hulp bij het behalen van een veiligheidsdiploma (VCA). Daar wordt dan eerst aan gewerkt en van daaruit kunnen weer nieuwe vragen ontstaan.’

Taalcafés

‘Wat we ook wel samen met de taalhuizen organiseren zijn de Taalcafés. Die hopen we dit jaar in al onze vestigingen uit te kunnen zetten. Daar komen voornamelijk mensen met een migratieachtergrond op af. Dat is heel vrijblijvend en overal iets anders van opzet. Mensen komen hier om ongedwongen met elkaar te praten, in het Nederlands. Zo kunnen ze met een kopje koffie of thee erbij de Nederlandse taal leren. Daar zitten dan ook vrijwilligers bij die dan ook bepaalde onderwerpen behandelen. Hoe gaat het in Nederland als je naar de huisarts moet, hoe werkt het in de supermarkt. Op sommige plekken lopen die Taalcafés heel goed. Bijvoorbeeld in Selwerd waar samengewerkt wordt met Humanitas die ook de uitvoering doet. Daar komen heel veel mensen op af. Een belangrijk doel is ook ontmoeting. Sommigen zijn eenzaam, zitten de hele dag thuis en hier ontmoeten ze mensen uit gelijksoortige situaties. Hier doen ze nieuwe contacten op die kunnen uitmonden in samen dingen ondernemen.’

Leesclub Makkelijk Lezen

‘Aansluitend op de Taalhuizen en Taalcafés zijn de Leesclubs Makkelijk Lezen. Soms door dezelfde vrijwilligers gedaan. Hier kunnen mensen met elkaar in groepjes een boek lezen. Het gaat daarbij om speciale uitgaven van bestaande romans die zijn herschreven op eenvoudiger leesniveau. Ook gebruiken we wel jeugdboeken die voor volwassenen ook leuk zijn. Deze boekjes schaffen wij als Forum aan, voor elke deelnemer één die ze mogen houden.’

BreinBieb

‘Dan is er nog de BreinBieb in Haren en De Wijert. BreinBieb beslaat het hele spectrum van onthouden en vergeten: van leuke thema’s zoals begrijpen en het fit houden van het geheugen tot serieuze onderwerpen zoals dementie en mantelzorg. Je vindt er boeken en spelletjes voor het activeren en fit houden van het brein. Je mag alle materialen lenen. We organiseren ook spelletjesochtenden en activiteiten en lezingen rondom het thema.’

Samenwerkingsprojecten

‘Daarnaast hebben we ook heel veel samenwerkingsprojecten met derden. Wij zoeken zelf de samenwerking op, maar sommigen komen ook met een verzoek daartoe bij ons. Bijvoorbeeld Taal op Straat, een project dat mensen uitnodigt om met foto’s, poëzie en muziek hun taalvaardigheid te verbeteren. Vertrekpunt daarbij zijn de vaak wonderlijke teksten die je op straat tegenkomt, op bordjes. ‘In Haren hebben we al een tijdje een thuisadministratieloket van Humanitas en dat willen we gaan uitbreiden naar meerdere vestigingen. Daar worden mensen geholpen die thuis niet uit hun paperassen en financiën kunnen komen.

Een andere samenwerking is met Wijs in Paddepoel. Dat zijn studenten van diverse opleidingen die die zich op allerlei vlakken inzetten voor de inwoners van Groningen. In het Forum verzorgen ze onder meer elke week een financieel-juridisch spreekuur, ondersteund door een jurist waar ze helpen met de belastingaangifte en toeslagen. Daar verdienen de studenten weer studiepunten mee, het mes snijdt dus aan twee kanten.’

Online

‘Behalve fysieke cursussen bieden we ook onlinecursussen aan. Het aanbod is erg gevarieerd, waardoor er voor iedereen iets interessants te vinden is. Van fotografie, design en programmeren tot presenteren en inspirerend leiderschap. De aanbieders zijn Soofos en GoodHabit. Alle leden kunnen deze online cursussen gratis volgen, dus ook jeugdleden. Ook de onlinecursussen van SeniorWeb zijn via onze website te vinden. Die zijn ook gratis én je hoeft geen lid te zijn van de bibliotheek. Voor iedereen, jong en oud.’ Het is nu natuurlijk heel makkelijk om te zeggen, ga naar de website van het Forum voor meer informatie, maar degenen voor wie dit bedoeld is hebben misschien die vaardigheid niet. Leest u dit en wilt u meer informatie, kom dan naar een van de Forumbibliotheken, men helpt u graag. Kent u iemand die tot de doelgroep behoort, vertel hierover en help diegene. ♦

WERK IN UITVOERING

Praktisch Op Maat

Door **Frits Croes** Fotografie **Annet Ritsema**

Anna Burmann (55) is docent en coördinator van het POM-traject bij Noorderpoort. POM staat voor Praktisch en Op Maat. Het traject is bedoeld voor studenten die het om verschillende redenen (nog) niet lukt om een reguliere opleiding te volgen en dreigen uit te vallen uit het onderwijs. In een veilige lesomgeving met maximaal twaalf studenten per groep, werken zij twee dagen per week in eigen tempo aan de theoretische lesstof. Zij gebruiken hierbij een planner en studieoverzicht. De beroepsgerichte vakken geeft zij zelf. Haar collega Ineke Hagendoorn geeft les in Nederlands en rekenen. Per week is er één klassikale les, dat is Burgerschap. Hier leren de studenten, naast de inhoudelijke lesstof, om samen te werken, je mening te geven of te discussiëren.

Naast de lessen lopen de studenten twintig uur per week stage in een veilige omgeving binnen een leerbedrijf. POM werkt samen met Cosis en Kruit & Kramer. Veel studenten lopen stage in het pand van Kruit & Kramer, waar Cosis diverse bedrijfjes runt. Hier worden de studenten intensief ondersteund door werkbegeleiders van Cosis.

De opleiding is een reguliere mbo-opleiding Servicemedewerker breed, op niveau 2, maar dan met maatwerk. De reguliere opleiding duurt twee jaar. De POM-student mag hier korter of langer over doen, net wat hij/zij nodig heeft. Bij het afronden van de opleiding heb je, behalve je beroepsdiploma, ook je startkwalificatie behaald. Je kunt dan doorstromen naar een andere opleiding of met een goed diploma de arbeidsmarkt op.

Soms lukt het (nog) niet om een volledig diploma te halen, dan is er de mogelijkheid om via praktijkleren een onderdeel van een bestaande mbo-opleiding te doen. Als je dit met goed gevolg afrondt, behaal je hiervoor een mbo-praktijkverklaring. Met deze praktijkverklaring vergroot je je kansen op doorstroom naar de arbeidsmarkt.

KUNST OP STRAAT

Vrijheidsgodin Libertas

Door **Eddy Skima** Fotografie **Frits Blom**

Leeuwarden is de laatste tijd verrijkt met een aantal wandschilderingen. Het is een initiatief van de organisatie Writer's Block.

Eerder schreef ik al over de zuilen van de parkeergarage bij het station, waar ook door bovengenoemde opdrachtgever schilderijen zijn gerealiseerd.

Nu zijn we in de Vrijheidswijk. De zijgevel van een flat op de hoek van de Droppingsstraat, Krijn van den Helmstraat en de Leendert Sinnemastraat is de drager van de schildering van Vrijheidsgodin Libertas, gemaakt door de Zuid-Afrikaanse kunstenaar Mr. Copy. Zijn vrouw stond model voor het ontwerp.

Het is een evenwichtig schilderij, zowel qua compositie als wel kleurkeuze. De ramen in de flatwand zijn dusdanig in deze wandschildering opgenomen, dat ze nauwelijks opvallen.

De Vrijheidswijk in het noorden van de stad is een naoorlogse wijk. Het oudere gedeelte dateert uit de jaren '60, het oostelijke stuk is in de jaren '70 gebouwd. Mijn persoonlijke herinnering hieraan is de zondagse wandeltocht met mijn grootvader, als jonge schooljongen in de vroege zestiger jaren. We wandelden door de weilanden en met name langs de vele moestuinen die toen de stad van tuinbouwproducten voorzagen. De straten van de wijk zijn vernoemd naar verzetsstrijders en gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog, die ook de naam van de wijk verklaren.

Een aantal jaren terug is een serie wooncomplexen gesloopt en vervangen door passende nieuwbouw. De fraaie huizen, met insteekhavens vanuit de nabijgelegen Dokkumer Ee, contrasteren evenwel met de vroegere galerijflats die toch wel een monotoon karakter hadden.

Verfraaiing is er niet alleen voor het centrum, maar ook voor wijken als deze die zeker met deze kleurrijke wandschildering een artistieke verlevendiging krijgen. De beide woningcorporaties van de stad, Elken en Woon-Friesland, spelen hierbij vaak een bemiddelende rol. De Vrijheidsgodin komt op deze manier in een juiste ambiance terecht. Ze geeft kleur aan de wijk. Toepasselijk ook in een wijk die Vrijheidswijk heet.

Het bijzondere GELUK

Nieuwe dingen

Door **Chantal Kuipers**

‘Je kunt alles leren als je het maar echt wilt’. Mijn nieuwe collega kijkt me enthousiast aan. Ik betwijfel of hij gelijk heeft. “Echt, doe als Pippi Langkous. Ik heb het nog nooit gedaan dus ik denk dat ik het wel kan”. Hij zegt het, maar ik heb een hekel aan deze quote. Natuurlijk snap ik de intentie wel, maar ik ben nog steeds blij dat mijn hartchirurg deze zin nooit uitsprak. Dan had ik het nooit aangedurfd. Of mijn rijinstructeur. Bij sommige dingen is ietwat ervaring wel gewenst. Ik denk wel dat je je nieuwe vaardigheden eigen kunt maken, maar het vooral een kwestie van doorzetten en discipline is. En laat ik beide eigenschappen nou net niet bezitten. Althans, als ik iets echt wil dan ga ik ervoor. Dat bleek wel toen ik als volwassene journalistiek ging studeren. Avonden, weekenden en vrije uurtjes aan het korfbalveld. Geen feestjes, geen borrels en nooit meer slapen. Alles had ik er voor over om mijn diploma te halen. Maar bij dit werk weet ik gewoon nog niet of ik het wil leren. Gewoon omdat mijn interesse hier niet ligt. Ik vind het allemaal wel belangrijk, maar mijn zin om te leren is op. Ik wil heel even iets doen waarin ik niet hoeft na te denken en niets hoeft te leren.

“Ik weet niet of deze baan iets voor me is”. De hoeveelheid werk overvalt me als een onverwachte regenbui op een zomerse dag. “Ik weet zeker dat je bij kunt leren”. Mijn collega is enthousiaster dan ik ben. Ik denk niet dat hij denkt dat ik wel geschikt ben voor dit werk, maar aangezien er overal te weinig personeel is, is hij veel te blij dat ik erbij ben. Ik zwoeg me door de dagen heen tot het eindelijk donderdag is. Even tijd om bij te komen door een vrije dag op te nemen. Een dag om te lezen, uit vrije wil te leren en door bij te slapen. Dingen die ik mis sinds ik van ‘s morgens vroeg tot ‘s avonds laat op een kantoor zit. “Ah eindelijk ben je morgen vrij.” Mijn collega is alweer zo blij voor me. “Ik zit nog met het werk in mijn hoofd”. Ik zucht uit bij de gedachte dat dit mijn leven zo beheerst. “Dat is de belangrijkste les die je moet leren. Niets is zo belangrijk dat het je vrije dagen mag verpesten”. En zo is het.

Dakloos uit vrije wil

Door **Arnold de Meijer** Fotografie **Ilse Dekens**

Voor veel mensen is huisje, boompje, beestje nog steeds het ultieme ideaal. Zoniet voor Yourie Verwij (39). Hij heeft er kortgeleden voor gekozen om verder als dakloze door het leven te gaan. Na een aantal jaren antikraak gewoond te hebben, leeft hij sinds kort in de open lucht. Een bewuste keuze voor een nomadisch bestaan.

‘Mijn leven was behoorlijk turbulent’, zo begint Yourie zijn verhaal op een bank op het Stationsplein. Hij loopt op blote voeten. Als kind stonden zijn voeten wat verkeerd en met allerlei hulpmiddelen werden die weer op hun plaats geduwd door spalken. Sinds die tijd knellen alle schoenen, alsof zijn voeten opgesloten zitten. Dan maar geen schoenen en sinds die keuze heb ik een stuk minder last van mijn gewrichten.’

Veilig

‘Eigenlijk heb ik mij nooit echt veilig gevoeld. Toen ik zes was gingen mijn ouders scheiden en ik koos ervoor om met mijn vader mee te gaan. Die vond al gauw een andere vrouw. Mijn stiefmoeder en ik konden niet met elkaar overweg. Zij zei altijd dat mijn echte moeder mij ook niet wilde. Dat kwam binnen. De druk was enorm. Ik schakelde over naar de overlevingsstand terwijl mijn stiefmoeder mijn pa financieel volledig uitkleedde. Mijn vader en ik gingen naar een collega van mijn pa. Hij had het echter te druk met zichzelf en zijn zoektocht naar een vrouw om zich met mij te bemoeien.’

Marine

‘Ik moest weg, en wat anders en ik koos voor de marine. Ook dat voelde eerst niet veilig, maar na een tijdje werd ik geaccepteerd. In de acht jaar dat ik daar zat ben ik een aantal keren uitgezonden. Naar het Midden-Oosten en de Hoorn van Afrika. Daar vielen mij de schellen van de ogen. Als er niets te halen viel, met name geld, gaan we niet. Waar ben ik in godsnaam mee bezig schoot door me heen. In wat voor een wereld leef ik?’

Het roer om

‘Tijdens de laatste uitzendingen naar Libanon en opnieuw Afrika werd mij duidelijk dat ik dat niet nog een keer wilde meemaken. Ik viel in een groot gat en moest me opnieuw bezinnen op wat ik kon en wou. Vervolgens raakte ik verstrikt in allerlei hulpverleningsinstanties. Allerlei diagnoses en labeltjes werden aan mij gehangen. Daarna ging het langzaam beter en oriënteerde ik mij op wat ik zou willen. Omdat ik zelf weet wat het betekent om als kind liefde tekort te komen, wilde ik iets met de jeugdzorg.’

Psychose

‘Ik deed de opleiding tot ervaringsdeskundige en kwam aan het werk bij het UMCG. Ik had geen idee

waar ik aan begon, ik had wel verwachtingen, maar die klopten van geen kant. Ik kwam veel in contact met mensen in psychoses. Daar was ik door gefascineerd. Hoe kan zoiets gebeuren en wat zijn de oorzaken. Vervolgens werkte ik in de jeugdzorg bij Het Kopland en raakte daar zelf in een psychose. De politie wilde mij arresteren omdat zij dachten dat ik een drugsdealer was. Een typisch geval van miscommunicatie. Gelukkig werd ik opgevangen door een vriend van me en werd opgenomen bij Lentis. Zonder medicatie kwam ik uit mijn psychose en was na een week gestabiliseerd. Ik wilde weg bij Lentis, maar men was achterdochtig. “Is het wel verantwoord om hem los te laten?”

Dakloos uit vrije wil

‘Uiteindelijk werd het goedgekeurd en kwam ik aan het werk bij een slaaphuis. Mijn insteek is altijd om dingen te begrijpen en dat kan ik alleen door te ervaren. Hoe zou het zijn om dakloos te zijn? Waar loop je allemaal tegenaan. Algauw wilde ik ervaren wat het betekent om op straat te leven. Wilde ik hen echt begrijpen, dan moest ik het zelf ook ervaren. In eerste instantie wilde ik het een maand doen. Maar dat vond ik toch hypocriet. Ik had immers de zekerheid dat ik na een maand terug kon. Dus alle schepen heb ik achter me verbrand en ben dakloos gaan leven.’

Angst

‘Tuurlijk was ik bang. Maar wat mij intrigeerde was datgene wat achter die angst ligt, met name eenzaamheid. Ik zat vol in die angst, maar wilde het ondervinden. Mijn angst is vooral gericht op gezag en autoriteit. Weggejaagd worden van een plek waar je die nacht wil slapen. Midden in de nacht tikken op de ruit van de auto en in het gezicht van een agent kijken. Ik ben aan het ontdekken, aan het leren om meer te vertrouwen op mijn gevoel. Ook ervaar ik elke dag hoe dichtbij het afglijden ligt, zeker voor iemand als ik die verslavingsgevoelig is.’

Wie ben ik?

‘Soms deed ik klussen als acteur voor allerlei cursussen. Daar ben ik mee gestopt. Ik wil niet in de huid van een ander kruipen, maar ontdekken wie ik zelf ben. Ik moet door de angst heen om bij vertrouwen, met name in mezelf, te komen. Het is geen gemakkelijke weg, maar uiteindelijk vind ik de veiligheid in mezelf. Als ik mijn auto, die ook mijn huis en slaapkamer is, op een mooie plek waar het niet opvalt dat ik daar slaap, in het bos neerzet en ’s morgens wakker word door het fluiten van vogels, dan lacht het leven mij toe. De belangrijkste les die ik tot nu toe geleerd heb is, dat het eigenlijk allemaal maar om een ding gaat en dat is liefde. ♦

Broederliefde en leren

Door **Niek Heidanus**

Vijf broers heb ik. Mijn grootste vrienden. Van hen heb ik in mijn leven het meest geleerd. De gebroeders zijn ook vaders en van beroep leraren, politiemensen, directeur en werkgever. Zij worden dus dagelijks geconfronteerd met leren en doceren.

Iedereen vraagt zich het weleens af: waarom leer ik? De jeugd vraagt zich vooral shaggy af: waarom moet ik in vredesnaam naar school en wiskunde of geschiedenis leren? Een simpel evolutionair antwoord is dat wij niet zouden kunnen overleven als wij niet in staat zouden zijn om te leren. Kortom: leren is van levensbelang!

Mr. N.A. (Niek) Heidanus, Advocaat bij FORUM Advocaten & Rechtsanwalt te Groningen

De leraar-broer vertelde dat gesprekken met kinderen over leren zeker boeiend zijn: de meningen vliegen alle kanten op. De meeste leerlingen werken vooral voor hun ouders en leraren, zijn over het algemeen wat meer product- dan procesgericht. Er wordt vooral op korte termijn gewerkt voor goede en hoge cijfers.

Mijn andere leraar-broer had tijdens een oudergesprek een zeer intelligente leerling die ver beneden zijn kunnen bij hem presteerde, vergeleken met een Ferrari. ‘Uw zoon heeft veel paardenkrachten onder de motorkap, echter hij blijft rijden in de eerste versnelling. Daardoor wordt hij voorbijgereden door middenklasse auto’s.’ Waarop de vader instemmend knikte en zei: ‘Hij vergeet ook vaak te tanken.’

Dat leren belangrijk is om jezelf verder te brengen in het leven, is een understatement. Binnen het bedrijf van de directeur-broer besteden zij hier veel aandacht aan en wordt altijd trots gedeeld als collega’s zichzelf hebben ontwikkeld en mooie dingen hebben gerealiseerd. Naast de toegenomen eigenwaarde, biedt persoonlijke ontwikkeling vaak mogelijkheden voor belangrijke groei met als gevolg een mooie dynamiek in het bedrijf. Iedereen heeft er dus baat bij als persoonlijke ontwikkeling en leren een goede gewoonte wordt.

Dan moet je wel leren luisteren. Misschien wel een van de lastigste vaardigheden voor “wij mensen”. Dikwijls luisteren mensen om te zenden, zo leert de communicatie-

broer mij. Je eigen zegje doen blijkt te vaak het belangrijkste. En dan mis je wat de ander zegt en mis je zomaar de boodschap. Dit aspect maakt dat communicatie tussen mensen eigenlijk best moeilijk kan zijn. Pas als je luistert om te begrijpen, ontstaat echt contact! Kortom: luisteren loont. Het mooie is dat het nooit te laat is om echt luisteren te leren.

En wij zijn nooit te oud om te leren. Je kunt leren om een muziekinstrument te bespelen of om lekker te koken. Je kunt leren van goede en verkeerde keuzes. Je kunt vooral ook leren – zo vertelde de politie-broer mij liefdevol – van mensen van de “straat” die je zomaar op de riep in de stad kunt ontmoeten. Dak- en thuislozen die ondanks alle ellende in hun leven... vaak met een glimlach en een goed humeur door het leven gaan. Zij die positief blijven en tevreden zijn met weinig. Dat is zo bijzonder en misschien wel de belangrijkste levensles die je gratis kunt leren!

Ik sluit af met een citaat over leren, gegeven door de broer die Engels doceert: *you can lead a horse to water, but you can't make it drink...* (je kunt het paard naar de bron leiden maar je kunt het niet dwingen om te drinken).

Gewoonten

Ik ben een paar keer in Scandinavië geweest voor een rondje op de fiets. Meestal betrof het Denemarken, hoewel ik me ook weleens heb gewaagd aan Finland en Zweden.

Scandinavische landen staan altijd hoog in de top tien als het gaat om geluk en welvaart. Toch viel me altijd weer op hoeveel er in het openbaar gezopen werd. Sommige drinkers zaten keurig op een bankje in het park en hielden moedig stand, anderen zaten horizontaal in hun tuinstoel omdat ze achterover waren gevallen en niet meer de kracht hadden overleefd te komen. De Deense film *Druk* (‘Dronken’ – 2020) gaat over vier leraren van een middelbare school die proberen het leven een beetje zonniger te maken door constant een bescheiden alcoholpromillage in hun bloed te hebben. Een veelzeggende suggestie: drank vloeit in alle lagen van de bevolking.

Ik ben ook eens in Schotland geweest, waar het tamelijk gewoon is om gewapend met een groot blik bier in de stadsbus te stappen en een kaartje te kopen. In Duitsland gaat menig vrienden- en vriendinnenclubje met een tas vol *Schnaps* de trein in, om gezellig door het land te cruisen en in liederlijke staat ergens te arriveren. Veel cafés in België zitten rond het middaguur bomvol bierdrinkende stamgasten, die kennelijk pauze hebben en even een pintje pakken. Het zijn allemaal taferelen die we hier niet kennen – drinken in de bus is *not done*, net als bacchanalen in de trein of pils onder lunchtijd.

Nu is het niet zo dat Nederlanders keurig op zaterdagavond een glaasje droge witte wijn drinken en verder de hele werkweek ongelooflijk hard werken voor een laag salaris en amper vakantie. In ons land wordt de achterstand vanaf vijf uur in de middag in een razend tempo ingehaald, het liefst in een groezelige kroeg (dan valt het minder op) of achter de gordijnen. ‘Is de melk in den man, dan volgt de jonge uit den kan’ zegt een oud spreekwoord uit de vroeg-Hollandse tijd. Het gezegde was vooral populair tussen de Tweede Coalitieoorlog (1798-1802) en de parlementaire enquête naar longziekte onder rundvee (1859). Nu hebben deze feiten weinig met elkaar te maken, maar het geeft wel aan dat de neutiestaat Nederland al vroeg weet had van zijn eigen gewoonten.

JAAP KROL

ONDERWIJS GERICHT OP taalontwikkeling

Door **Arnold de Meijer** Fotografie **Jaap ten Hoove**

Sinds augustus 2021 kent Groningen een nieuw soort onderwijs. Onder de bestuurlijke paraplu van Primenius en Tamariki, die basisonderwijs en kinderopvang samen brengen in de wijk, is De PIT ontstaan. Bezielend geleid door Freek Velthausz (63) is er begonnen met een onderwijsvorm die aansluit bij de ervaringswereld van een kind. Dingen die op dat moment onder de kinderen leven worden opgepakt en als vertrekpunt van ontwikkeling gebruikt.

Een gesprek met een bevlogen onderwijsvernieuwer. ‘Mijn leven lang heb ik in het onderwijs gewerkt’, zo begint Freek zijn verhaal, ‘van invalleerkracht tot schooldirecteur en het opleiden van de meesters en juffen van de toekomst. Ik heb fusies van scholen gerealiseerd en was daar gelukkig mee. Totdat ik in 2018 in het ziekenhuis belandde. Op dat soort momenten ga je nadenken over wat je eigenlijk nog wil realiseren. Al gauw was ik erachter dat ik een school wilde stichten waar onderwijs gegeven werd op mijn manier.’

Maatschappij

‘Onderwijs heeft niet alleen met jaarleerdoelen te maken, maar vooral met de manier waarop je naar de maatschappij kijkt. Uitgangspunt daarbij is het ontwikkelingstraject. Vanuit de nieuwsgierigheid en ontvankelijkheid van het kind wordt leerstof aangeboden. Niet alleen de theorie, maar vaak in combinatie met handelingen, vaardigheden en samenwerken. Dit is een onderwijsvorm die erop gericht is dat kinderen zelfstandig en verantwoordelijk kunnen deelnemen aan de maatschappij van de toekomst.’

De PIT

De naam is dan ook niet zomaar gekozen. Freek: ‘De PIT is de basis. Alles zit al in die kern van het kind. Als je een beukenzaadje poot kun je niet verwachten dat

daar een eik uit groeit. Door deze kern echter te voorzien van water, zon en de nodige grondstoffen, ontstaat er een mooie plant of boom. Aandacht voor zijn of haar belangstelling van het moment betekent groei en dus ontwikkeling.’

De PIT Groningen wil midden in de wereld staan. ‘We werken nauw met elkaar samen, wisselen kennis en ervaringen uit, leren met en van elkaar en helpen elkaars sterke punten te benutten. Ouders maken uiteraard ook deel uit van de leergemeenschap. Samen met hen zijn we allemaal verantwoordelijk. Ouders worden uitgenodigd hun inbreng te leveren en volop mee te denken. Wij hebben geen vergaderingen of bijeenkomsten, maar iedereenkomsten. Het ontwikkelen van elke PIT is het belang van alle betrokkenen, dus die praten ook mee.’

Talent van het kind

‘Wat bij ons centraal staat is het talent van het kind. Wij zetten niet alleen in op kennis, maar vooral op ervaren, samenwerken, plezier, onderhandelen, zelfbeeld. Samen kom je verder dan alleen en we leren kinderen om gebruik te maken van elkaars vaardigheden. Leren wordt dan een beetje besmettelijk. Leerlingen op onze school zijn heel divers. Door in contact te komen met verschillende sociale milieus slaan wij bruggen tussen deze groepen. De inzet daarbij is dat onze leerlingen later veel gemakkelijker onderdeel kunnen zijn en een bijdrage kunnen leveren aan de samenleving.’

Onderwijs op maat

‘Kijk, elk kind is anders, dus behandelen wij ze ook anders. Eigenlijk is het onderwijs op maat, waarbij de ontdekkingsreis naar jezelf centraal staat. Ontdek maar waar je goed in bent of waar je wat moeite mee hebt. De vraag is dan of je in staat bent om te kijken wie je kan helpen om dat wat je minder goed kunt, toch voor elkaar te krijgen. Dat zijn vaardigheden waar je in je latere leven zoveel profijt van kunt hebben.’ ♦

Over De PIT

De PIT Groningen doet het anders. Op onze school zijn er geen klaslokalen en mag je meedenken over wát en hōe jij het beste leert. Of je alleen wilt leren, of samen. Met jongere kinderen of met oudere, of je binnen wilt werken, of juist buiten.

De PIT Groningen werkt met HUIZEN

De PIT Groningen is een plek voor kinderen tussen de 0 en 18 jaar. We zullen ons in de startfase richten op de basisschoolleeftijd (0-13 jaar) met opvang en onderwijs onder één dak. Daarbij werken we in huizen en kent de volgende indeling:

VOOR huis (0 tot 4-jarigen);

ONDER huis (4-7 jarigen);

MIDDEN huis (7-10 jarigen);

BOVEN huis (10-13 jarigen).

Later zal het vo-gedeelte (13-18 jaar) te vinden zijn in het TOP huis.

Ieder huis is onderverdeeld in meerdere huiskamer groepen. Deze huiskamers zijn zo samengesteld dat je je er thuis kunt voelen. Hier start en eindigt de dag in je eigen vaste familie groep.

Kinderen werken vervolgens op een plek naar keuze. Dat kan in een specifieke kamer zijn, maar ook op het leerplein, een gemeenschappelijke ruimte, een soort leerhub die werkt als een knooppunt waar mensen samenkomen, samenwerken en profiteren van elkaars talenten.

Meesters en juffen, mentoren, begeleiders en experts

Op De PIT Groningen zijn ook volwassenen actief. Dat zijn bijvoorbeeld onderwijsbevoegden: meesters en juffen.

Iedere familie groep heeft niet alleen een eigen plek, maar ook een eigen mentor, een eigen meester of juf die het eerste aanspreekpunt is van de familie groep. Naast onderwijsbevoegden kan er bijvoorbeeld ook een extern specialist aanwezig zijn die een project ondersteunt.

Denk daarbij aan wetenschappers, kunstenaars, ervaringsdeskundigen.

Vervuiling

Door **Wietske Aupers** Illustratie **Pim de Boer**

Rinus is een rooie kat van een jaar of 15. Ze woont samen met een mensenvrouw met schizofrenie en een angst-dwangstoornis. In De Riepe beschrijft ze wat het betekent om mantelkat te zijn.

Weet je hoe ze mij noemt? Haar ‘Vieze Vriendin’. Nou ja zeg! Wij katten kunnen heel wat hebben, maar dit gaat te ver! Schoonheid en reinheid hoort bij ons. En dan heb ik ook nog eens een prachtig rood-wit vel waar je alles op ziet, dus ik was me altijd extra netjes. Maar de ouderdom komt met gebreken: Ik heb meer honger dan normaal en ik ga wat minder ver van huis, dus ik was een beetje aangekomen. En ja, het is gênant om te vertellen, maar dan pas je minder goed op de kattenbak. Dus ik schuif per ongeluk weleens wat over de rand, meestal korrels, maar soms ook een drolletje. Kan ze zo oprapen, doekje erover, klaar. En ja, ik neem weleens wat mee, verder het huis in. Maar zij heeft die angst-dwangstoornis, dus alles neemt in haar hoofd groteske vormen aan. Dan heeft ze kattenbakkorrels opgezogen, waar geen drolletje tussen zat, maar is ze toch bang als ze iets op de grond laat vallen, dat er stront aan komt te zitten. Dus moet wat is gevallen, ook weer schoon.....Kortom, ze overdrijft. En ze verwijt het mij steeds. Ik heb het hier al eens eerder gehad over stigma. De redactie heeft er zelfs een keer een heel nummer aan gewijd. Stigma betekent

dat je een negatief woord automatisch koppelt aan een bepaald persoon of een bepaalde groep. Je hebt dan dus een vooroordeel. En als psychiatrisch patiënten ergens een hekel aan hebben, dan is het aan het vooroordeel dat ze slecht voor zichzelf zorgen. Terwijl dat soms gewoon echt zo is! Niet omdat het viezeriken zijn, maar omdat er zoveel in hun hoofd om aandacht vraagt, dat ze simpelweg niet aan schoonmaken toekomen. Je denkt misschien dat zoiets niet opgaat voor iemand die denkt dat alles schoon moet, maar soms laat ze juist gewoon dingen liggen omdat ze denkt dat ze vies zijn. Maar iedereen is weleens vies, en bovendien, een psychiatrisch patiënt is altijd zoveel meer, bijvoorbeeld Riepe-redacteur of wandelfanaat of tante. Maar goed, nu voel ik me als oude kat gestigmatiseerd! Ja, oude katten zijn misschien wat minder schoon, maar ik ben ook zoveel meer dan een beetje viezig: zorgzaam, ik verdedig het erf en ik houd contact met de Kaasmanager. En ik zorg nog steeds voor een stralend vel. Maar vloerbedekking krijg je met spuug niet schoon. Dus dan is het toch logisch dat dat haar afdeling is?

BIE PAD EN WEG

Kruiswoordcrypto

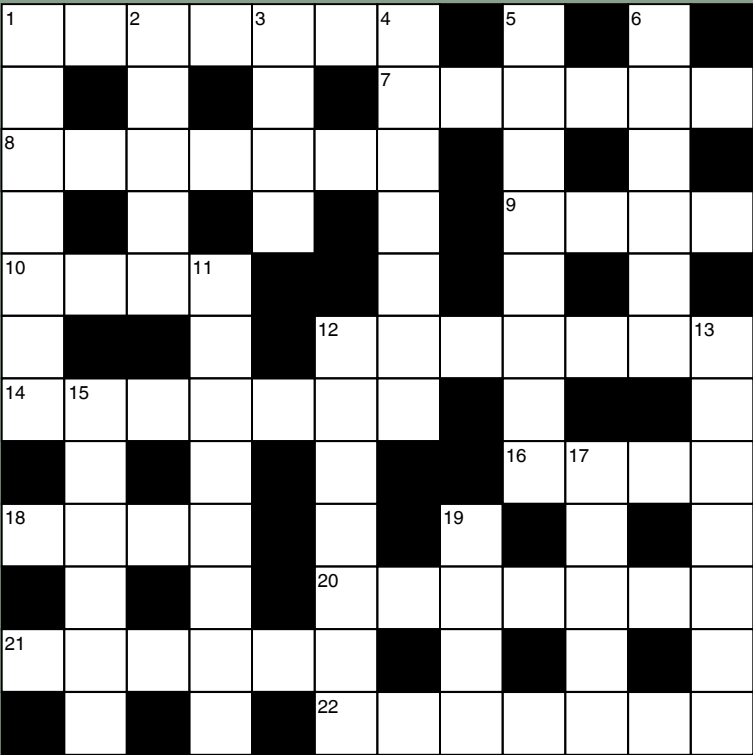
Door **Luuk Kobes**

HORIZONTAAL

- 1 Tweespraak 7 Talisman
- 8 Waterspoeling 9 Opslagruimte
- 10 Rotterdamse badgelegenheid
- 12 Erbarmen 14 Loopfietsers
- 16 Naast het Haagse Plein
- 18 Joch 20 Zeer geschikt om te kortwieken
- 21 Strafbbaar feit
- 22 "Velen van hen zullen de laatsten zijn"

VERTICAAL

- 1 Perspersoon
- 2 Bewijs van onschuld
- 3 Uv-straling beschermklaag
- 4 Heiligekeostallingen
- 5 Geneeswijze 6 Grote vaart volk
- 11 Kookgerei waar muziek in zit
- 12 Waterschaarste 13 Kleurrijke boogballetjes
- 15 Horizon
- 17 Vloerlijst 19 Gele verfstof

De oplossing vindt u op pagina 27

HOROSCOOP

Illustratie **Paul Kimkes**

Ram **21 maart - 20 april**
Geen enkele externe goedkeuring kan je bevrijden van de verlamme­nde twijfel aan jezelf. Het vuile werk moet je zelf opknappen. Heel de wonden uit het verleden die je ervan weerhouden om in je potentieel te geloven. Onthoud dat het een lang proces is, maar de vruchten zullen zoet zijn.

Stier **21 april - 21 mei**
Het is tijd om je blik naar binnen te keren. Het is tijd om in de spiegel te kijken en te herkennen wat je schaduwen jou willen vertellen. Onthoud dat onkruid uit de tuin plukken niet van de ene op de andere dag gedaan is, dus wees consequent in je inspanningen.

Tweelingen **22 mei - 21 juni**
Je bent klaar met het verzinnen van excuses voor mensen die niet weten wat het betekent om volledig en onvoorwaardelijk lief te hebben. Dit is een tijd om ruimte te maken voor de ware liefde, het soort partnerschap die jou verankering zal geven in een wereld die gedijt op chaos.

Kreeft **22 juni - 22 juli**
Laat je yang-benadering van het leven los. Vertraag je pas, word je bewust van je omgeving en eer het geschenk van dit moment. Je bent waar je hoort te zijn. Onthoud dat transformatie niet altijd onstuimig is. Soms voelt het als een zachte bries die je voorhoofd kust bij zonsondergang.

Maagd **24 augustus - 22 september**
Onderzoek waar jouw gevoel van leegte vandaan komt. Onderschat je jezelf op de een of andere manier? Het is tijd om de problematiek die je ervaart met jouw eigenwaarde aan te pakken. Je wordt afgestemd op het leven dat je wenst, op de voorwaarde dat je bereid bent de drempel over te gaan.

Weegschaal **23 september - 22 oktober**
Je maakt verbinding met je innerlijke romanticus, Weegschaal. Wanneer je begint te geloven dat de wereld van nature goed is en dat je wordt ondersteund bij je inspanningen, beginnen er magische dingen te gebeuren. De uiterlijke realiteit begint je geloof te spiegelen en geeft zich aan jou terug.

Leeuw

23 Juli - 23 augustus

Aan groei en verandering gaat steevast chaos vooraf. Sta jezelf - ondanks dit gegeven - toe te ontwikkelen. Bevrijd jezelf van omstandigheden die je beperken en laat anderen je niet naar beneden halen. Het betreden van onbekende grond zorgt voor ongemakkelijkheid, omarm het ongemak als onderdeel van jouw metamorfose.

Schorpioen **23 oktober - 21 november**
Laat het valse gevoel van controle los. Laat de dingen spelen zoals ze moeten. Soms moeten we in de rol van toeschouwer stappen om patronen te herkennen die we structureel moeten aanpassen. Na verloop van tijd zul je begrijpen waarom je moest pauzeren voordat je weer op het gaspedaal drukt.

Boogschutter **22 november - 21 december**
Alles lijkt te kloppen, maar toch heb je het gevoel dat er iets mis is. Luister naar je intuïtie, Boogschutter. Stop met het twijfelen aan jezelf en benader de gegeven situatie met omzichtigheid. Maak een keuze die jou dient zonder schuld of schaamte. Je verdient niets minder dan het beste.

Steenbok **22 december - 20 januari**
Om de gevoelens van anderen te sparen, draaien we er vaak omheen. Maar door dat te doen verraden we onszelf. Duidelijke communicatie is een vereiste. Ventileer je mening en doe dat op onbeschaamde wijze. Je geliefden zullen je nooit beoordelen wanneer je de meest authentieke versie van jezelf bent.

Waterman **21 januari - 19 februari**
Stop met het wachten op de goedkeuring van een ander. Wacht niet langer totdat iemand anders je vertelt dat je dromen het waard zijn om voor te vechten. Ga achter je verlangens aan zonder gehecht te zijn aan een specifieke uitkomst. Het universum zal het op het perfecte tijdstip bezorgen.

Vissen **20 februari - 20 maart**
Laat de banden los die je reserves uitputten en maak ruimte voor relaties die je groei ondersteunen. Hiervoor zul je drastische maatregelen moeten nemen. Wees niet bang om de teugels aan te trekken. Laat schuld en schaamte je er niet van weerhouden om dat te doen wat goed voor je is.

STRAATKLINKERS

OOK IK BEN EEN MENS

Door **Jim Smit** Illustratie **Robby Bakker**

Bo (37) is al een tijdje dakloos. Het leven op straat valt haar zwaar. Het is elke dag weer overleven.
‘Ik ben kapot, mijn lichaam is op. Door het leven op straat ben ik mijzelf verloren. Voelen wil ik niet, dat is te pijnlijk. Mijn hoofd is vaak één grote chaos, je kan het nog het beste vergelijken met een soort tornado. Maar echt uitleggen hoe het voelt vind ik lastig. Als ik mijn hoofd kon uitlenen had ik het zo gedaan.’
»

DE RIEPE BUSINESSCLUB

De bedrijven in dit overzicht ondersteunen De Riepe. Wilt u als bedrijf ook bijdragen? Dat kan, neem gerust contact met ons op: 050-5791818 (09:00-13:00 uur).

Aksion
Als de zon, tekentherapie
Bike Centre Dik, Groningen
Dagblad van het Noorden, (NDC mediagroep)
De Huismeesters, Groningen
Digno BV, Haren
Doesburg autoverhuur, Groningen
Dunk
Forum Groningen
Gemeente Groningen SoZaWe
Groningen Seaports
Groninger Kredietbank
Klooster Reizen, Haren
Kluzzenbedrief Jan
Kompas Zuidlaren
Lotus uitvaart, Thesinge
Metaware BV , Groningen
Mamamini Helpman
New Nexus, Tynaarlo
Noback Ingenieursbureau, Groningen

Bewindvoering en inkomensbeheer
Tekentherapie, opleiding en begeleiding
Van ventiel tot helm
Nieuws uit Groningen/Drenthe
Woningcorporatie stad Groningen
Informatietechnologie
Van sjorband tot aanhangwagen
Deskundigheid in de geestelijke Gezondheidszorg
Boeken, films en events
WU is dichtbij
Havendienstverlening
Sociale hulpverlening
Reisbureau
Veur putjederij in en omt hoes
Specialist in financiële zorgverlening
Uitvaartverzorging en -begeleiding
Cloudoplossingen managementsystemen
Goededoelenkringloop
IT consultancy- en adviesbureau
Techn. natuurk. berekeningen en ontwerpen

Noorderlink, Groningen
Noorderpoort, Groningen
Old Burger Weeshuis, Leeuwarden
't Oortje Sieraden, Groningen
Praktikos, Assen
Preventief Veiligheidsdiensten BV, Groningen
Rijschool Gerald, Peize
Rottinghuis aanemingsbedrijf BV, Groningen
Schaap Strafrechtadvocaten, Groningen
Schilders de Vries, Groningen
Stichting Terwille, Groningen
Tandartsenpraktijk De Verbetering, Groningen
Verslavingszorg Noord Nederland, Groningen
Willem Rietman Interieur Tynaarlo

Vacatures Noord Nederland
Beroepsonderwijs in Groningen/Drenthe
Ontwikkelen op sociaal, cultureel gebied
Oorbellenspecialzaak
Trainingsbureau
Gastvrij beveiligen
Auto- en motorrijdschool
Allround bouwbedrijf in het Noorden
Strafrechtadvocatuur
Sterk in duurzaam ondernemen
Vrij van verslaving
Gezond begint in de mond
Perspectieven bieden
Meubiliar op maat

‘Een van de pijnlijkste dingen aan het straatleven is dat je vaak onmenselijk wordt behandeld. Ik word vaak genegeerd, ben meerdere malen in het gezicht gespuugd en er is twee keer over mij heen geplast terwijl ik aan het slapen was.’
‘Ik kan er echt niet bij waarom sommige mensen zo zijn. In mijn ogen zijn we allemaal hetzelfde. We zijn allemaal naakt geboren, hebben allemaal rood bloed en gaan allemaal weer dood.’
‘Laatst heeft een vreemde mij meegenomen om ergens wat te gaan eten, dat gebaar kon ik erg waarderen.’ Bo vindt het wel moeilijk om iets van mensen te krijgen. ‘Ik ben eerder een gever dan een nemer. Als iemand honger heeft zou ik mijn laatste vijftig cent nog weggeven.’
‘Ik vind het vooral erg fijn als mensen een praatje komen maken. Als kers op te taart geven sommigen mij een hele dikke knuffel, daar krijg ik kracht van.’

‘Muziek is een grote passie van mij. Ik voel mij vaak verbonden met de teksten die gaan over verdriet, verlies en strijd. De stijlen van de muziek verschillen, dat ligt aan mijn stemming.’
‘Een van mijn grote uitlaatkleppen is het schrijven van gedichten. Deze gaan over het leven op straat, mijn gevoel, mijn verdriet en soms over iets leuks wat ik meemaakte.’

‘Ondanks dat het leven op straat echt klote is, probeer ik mijn kop ervoor te houden. Met de toekomst ben ik nu niet veel bezig. Ik leef van dag tot dag, niemand heeft mij morgen

beloofd. Ik verlang naar een matras met deken en kussen, vele beter als koud beton.’

“Iedereen kan dakloos worden, al ben je advocaat”.

Gedicht
Ik ben mezelf verloren
Mijn karakter is wat ik al snel vergat
Ik weet niet meer waarmee ik ben geboren
Welk karakter ik toen had
Soms depri en soms blij
Ik ben het allebei
Soms verlegen, soms brutaal
Ik ben het allemaal
Wat was ik en wat niet?
Het doet me erg veel verdriet
Dat ik dat allemaal ben vergeten
Anders had ik het nu geweten
Hoe was ik toen ik jonger was?
Was ik verlegen of juist spontaan?
Hoe ben ik ooit geweest?
En waar komt deze wisseling vandaan?
Het doet me erg veel pijn
Dat ik mezelf kwijt ben geraakt
En dat ik ben geworden
Dat wat ik van mezelf heb gemaakt ...

Volgende maand in De Riepe:

Perspectief door Kamers met Kansen

Jong zijn in deze tijd is niet altijd even gemakkelijk. In navolging van een aantal andere steden is in de provincie Friesland en de gemeente Leeuwarden in samenwerking met Wender - een hulpverleningsorganisatie - in 2011 begonnen met het project ‘Kamers met Kansen.’

En verder:
- Congres DUO Samen opgeteld
- Maatschappelijke opvang
Wender Groningen

Deze zal verschijnen rond 1 september 2022

Oplossing puzzel van pagina 23

¹ D	I	² A	L	³ O	O	G		⁵ H	⁶ Z	
R		L		Z		⁷ A	M	U	L	E
⁸ U	R	I	N	O	I	R		I	E	
K		B		N		A		⁹ S	I	L
¹⁰ K	U	I	¹¹ P			G		A		U
E			A		¹² D	E	E	R	N	I
¹⁴ R	¹⁵ E	N	N	E	R	S		T		T
		I		F		O		¹⁶ S	¹⁷ P	U
¹⁸ K	N	U	L		O		¹⁹ O		L	F
	D		U		²⁰ G	E	K	N	I	P
²¹ D	E	L	I	C	T		E		N	E
	R		T		²² E	E	R	S	T	E

Nu ook op social media

 @de_riepe @deriepe

Scan mij!

OPVANGINSTELLINGEN

GRONINGEN

GRONINGEN

Dagopvang
Leger des Heils
Kostersgang 28
9711 CX Groningen
tel. 050-312 36 60
Dagelijks van 12.00 – 17.00 uur

Open Hof
Spilsluizen 5
9712 NR Groningen
tel. 050-312 21 22
ma t/m vr. 10.00 – 12.00 uur
zo t/m vr. 19.30 – 21.00 uur
Zondagavondviering om 18.45 uur

Twaalfde Huis
Eemskanaal Noordzijde 32a
9713 AB Groningen
tel. 050-579 78 45
Ma t/m vr. 9.30-16.30 uur

Beschermd Wonen (Vast&Verder)
Damsterdiep 267, 9713 EE Groningen

24-uurs opvang
Algemene opvang
Van Heemskerckstraat 75
9726 GH Groningen
tel. 050-599 14 20, www.wender.nl

Hoendiephuis voor jongeren
Noorderstationsstraat 88
9717 KR Groningen
tel. 0591-648 261, www.wender.nl

Wonen Schoolstraat
Woonvoorziening (Beschermd wonen)
Schoolstraat 11
9712 JP Groningen
tel. 0591-648 261, www.wender.nl

LIMOR woonvoorziening Hiddemaheerd
Hiddemaheerd 112
9737 KX Groningen
tel. 0900-4857545
058-215 16 94, www.limor.nl

Nachtopvang
Schoolstraat 9
9712 JP Groningen
tel. 0591-648 261, www.wender.nl
dagelijks 21.00-10.00 uur
zon- en feestdagen van 21.00 tot 11.00 uur
Aanmelden en binnenkomen om te kijken of er plek is kan vanaf 21.00 uur tot 23.00 uur. Ook kun je maandag t/m vrijdag tussen 10:00 uur en 11:00 uur aan de Schoolstraat 3 langskomen om je aan te melden.

APPINGEDAM
LIMOR woonvoorziening
Vangnetvoorziening Cornelis Albertsstraat
Cornelis Albertsstraat 7
9901 EJ Appingedam
tel. 0900-4857545
www.limor.nl

HOOGEZAND
Wonen Hoogezand
Mansholtstraat 1-a
9602 SB Hoogezand
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

VEELERVEEN
Reintegratie-centrum
De Spetse Hoeve
Spetsbrugweg 4
9566 TK Veelerveen
tel. 0597- 541 341

VEENDAM
24 uurs opvang
LIMOR Woonvoorziening
Burgemeester Bosscherstraat 10
9641 NG Veendam
tel. 0598-615111
www.limor.nl

LEEK

Crisisopvang Leek
Oldebertweg 61
9351 PC Leek, tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

WINSCHOTEN
Dagbesteding Werkpro
Papierbaan 60
9672 BH Winschoten
tel. 059-743 3004

DRENTHE

ASSEN

Kommarin
Maatschappelijke Opvang voor dak- en thuislozen Assen
Havenkade 16
9403 AH Assen
tel. 088-8393381

Openingstijden:
Dagopvang:
ma t/m vr 10:00-15:00 uur
Nachtopvang:
dagelijks 21:00-09:00 uur

Leger des Heils
Kortdurende opvang en beschermd wonen
Maria in Campislaan 257
9406 JG Assen

EMMEN

Dagopvang
Leger des Heils
Verlengde Spoorstraat 11
7811 GA Emmen
tel. 0591-658 233
Geopend ma t/m vr. 10.30-16.30 uur

Leger des Heils opvang Emmen
Weerdingerstraat 204
7822 BK Emmen
tel. 088-065 22 40

Leger des Heils
Beschermd Wonen Boshuis
Boslaan 138
7822 EP Emmen

HOOGVEEEN

Dagopvang
Beukemaplein 14
7906 AK Hoogeveen
ma tm vr. 10.30-16.30 uur

FRIESLAND

DRACHTEN

Wonen Drachten
Stationsweg 118
9201 GS Drachten
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

LEEWARDEN

Dagopvang
Leger des Heils
De Tuinen 32
8911 KE Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
geopend 10.00-16.00 uur
(woensdag 12.00-16.00 uur)

DAC Leeuwarden
Zuidergrachtswal 15-16
8933 AD Leeuwarden
tel. 0591-648 261
geopend 10.00-16.00 uur
www.wender.nl

Algemene Opvang
Nieuweweg 3
8911 LK Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

d' Ambacht

Cornelis Trooststraat 48
8932 BR Leeuwarden
tel. 058-299 99 30
dambacht@werkpro.nl

Huis voor Jongeren
Huizumerlaan 101
8934 BE Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Zorgopvang

J.H. Knoopstraat 2
8933 GS Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Wonen Hoekstersingel
Hoekstersingel 51-53
8922 AM Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Wonen Bonifatiusplein

Bonifatiusplein 19
8911 JT Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Nachtopvang

Oostergoweg 1 (Wirdumerpoort)
8911 MA Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Aanloophuis Leeuwarden

Bagijnestraat 36
8911 DR Leeuwarden
tel. 058-212 72 37
www.aanloophuisleeuwarden.nl

LIMOR Crisisopvang en woonvoorziening de Kei

De Kei 5
8918 AR Leeuwarden
tel. 0900-485 7545
www.limor.nl

ENGWIERUM

Leger des Heils
Beschermd Wonen
Fjellingsreed6
9132 EN Engwierum

BURGUM

Crisisopvang Burgum
Prinses Margrietstraat 63
9251 HB Burgum
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

HEERENVEEN

Aanloophuis de Brege
Herenwal 2
8441 AZ Heerenveen
0513-625 926
www.aanloophuisoerdebregel.nl

SNEEK

Sociaal Pensioen Sneek
Lemmerweg 53
8606 AA Sneek tel. 0591-648 261
www.wender.nl

De Herberg

Vier kamers voor dak- en thuislozen, verblijf maximaal 2 maanden
Kloosterdwarsstraat 3
8603 AG Sneek
Herbergtelefoon: 06-235 415 65

LIMOR Crisisopvang

Gonggrijpstraat
Gonggrijpstraat 9
8607 BD Sneek
tel. 0515-43 08 12
www.limor.nl

Eten met een dakloze

Tekst en Fotografie door **Maarten Vermeulen**

In een bosje berenklauwen staat een tent waaruit muziek klinkt. 'Hallo!' roep ik. Twee honden beginnen te blaffen waarna de bewoner tierend de tent uitstormt. 'Donder op met je zelfverloochening, verachtelijke society human!', buldert de man. Wanneer ik mededeel ook moeite met de mensheid te hebben wordt de sfeer gemoedelijker. De man stelt zichzelf en zijn twee honden voor als Dennis, Maya (rechts) en Diego (links). Dennis vertelt: 'Voordat ik in een tent woonde stond ik voor de benarde keus om een maand eten of huur te kunnen betalen. Ik koos om te eten. Gaandeweg ben ik volhard in mijn overtuiging dat het belachelijk is dat wij mensen voor onze eerste levensbehoeften moeten betalen. Mensen zijn afgedwaald van waar het in essentie in het leven om draait. Wij hebben geen egootjes meer nodig maar mensen die kunnen voelen en waarlijk leven, gelijkwaardig aan elkaar. Mijn wens is dat mensen wereldwijd op een dag gezamenlijk tot het inzicht komen dat het onze taak is om met liefde en compassie, respect en verantwoordelijkheid het universum te harmoniseren en vrede als kroon te dragen. En dat is simpel want vrede is er al, kijk maar naar de bomen!'

Na tien jaar langs het kanaal te hebben gewoond zijn Dennis, Maya en Diego er op uitgekeken en toe aan een nieuw avontuur. Samen zijn ze van plan samen de wereld in te trekken, Dennis vertrouwd blind op de elementen en heeft alleen geld gespaard voor hondenvoer.